

het gewei

natuurboekje
van

winter 2013

Hoi! Een mevrouw bij een hertenkamp aaide de kop van een hert. Ze voelde ook aan het gewei. Opeens... krak! Het gewei brak zomaar af. De mevrouw schrok zich een bult. 'Ik heb het bijna niet aangeraakt!' riep ze bleekjes. Ze dacht dat het haar schuld was. De verzorger vertelde hoe het zat. Zo'n mannetjeshert verliest elk jaar zijn gewei. Dat hoort zo. Toevallig gebeurde dat precies op het moment dat die mevrouw dat gewei aanraakte.

In Nederland leven verschillende soorten herten in het wild. Zoals edelhert, damhert en ree. Alleen de mannetjes krijgen een gewei. Het edelhert is het grootste hert van de drie, met het grootste gewei. In de winter breekt zijn gewei af: vanaf februari, maart. Eerst de ene 'stang' en niet veel later de andere. De twee wonden op zijn kop gaan snel dicht.

Weet je dat zo'n gewei tien kilo [of nog meer] kan wegen? Dus opeens voelt zijn kop tien kilo lichter! Zou het hert ervan schrikken, denk je?

Het nieuwe gewei gaat meteen weer groeien: uit twee knobbels op de kop van het hert. Een gewei is gemaakt van hard bot. Maar het voelt als fluweel. Want om het bot zit zacht vel met veel bloedvaatjes. Daarin zitten bouwstoffen. Het gewei groeit elke dag een stukje.

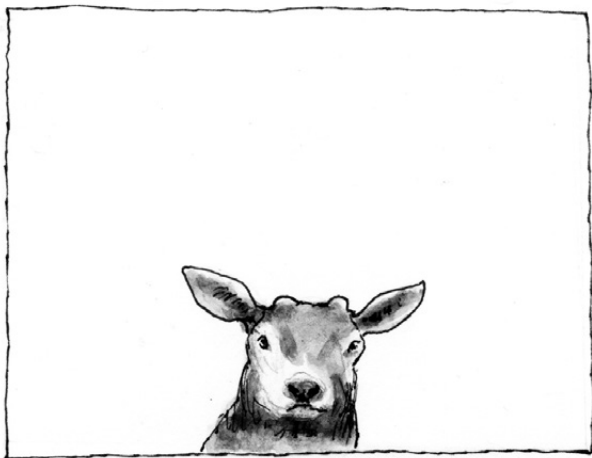
Begin zomer is het gewei van een volwassen edelhert klaar. Het groeit niet meer en het vel laat los. Dat jeukt heel erg. Het hert schuurt met zijn gewei overal tegenaan. Dat jeukvel wil hij kwijt. Soms zie je stukken vel aan takken hangen. Maar meestal peuzelt het hert alles lekker op. Er zit veel eiwit in.

In de herfst lopen mannetjesherten stoer rond met hun mooie, schone gewei. De sterkste mannetjes met de sterkste geweien krijgen de meeste vrouwtjes.

Elk jaar is het nieuwe gewei groter en zwaarder dan het vorige gewei. Als edelherten tussen de 10 en 14 jaar zijn, is hun gewei het grootst. Bij oudere herten wordt het gewei vaak weer kleiner.

Geef dit kale edelhert zijn gewei.

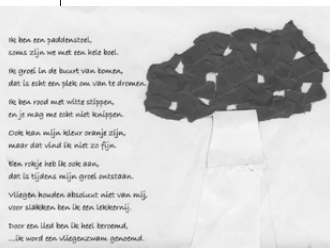
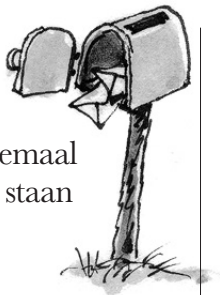

Soms vechten herten om de vrouwtjes. De geweien kletteren tegen elkaar. Wie is de baas? Meestal gebeuren er geen dodelijke ongelukken. Maar geweien kunnen verstrengeld raken. De herten komen niet meer los. Of een hert wordt door het gewei van een ander hert gespietst. Aiaiai, dat is niet best.

In het Weerterbos bij Weert kun je edelherten tegenkomen. Misschien vind je een afgevalen gewei! Maar die liggen er meestal niet lang. Veel dieren zoals muizen, vossen en zwijnen eten van het gewei. Voor de kalk die erin zit.

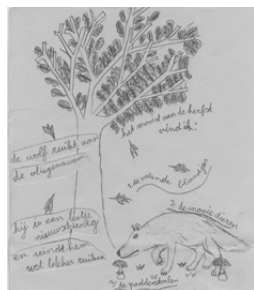

Post We ontvingen stapels tekeningen en gedichten over vliegenzwammen. Super! En zó mooi! Jammer dat we ze niet allemaal kunnen laten zien. Op onze site staan er ook een paar.

Elza Puts [groep 7]

Carin van der Linden [groep 7]

Yael Antenbrink [9 jaar]

Reno [groep 4]

Doe je mee?

Weet jij bij welke hertensoort niet alleen het mannetje maar ook het

vrouwtje een gewei heeft? Stuur of mail de naam van dit hert vóór 30 januari 2014 naar Het Limburgs Landschap. Als je ook nog een mooie foto of tekening van een hert [met gewei!] maakt, komt die misschien in het volgende natuurboekje of op onze website!

Gewei-weetje Edelherten zijn voorzichtig met hun gewei als er nog zacht vel omheen zit. Het kan kapot gaan. Ze vechten dan niet met hun geweien maar met hun voorpoten.

*Stichting het Limburgs Landschap
postbus 4301, 5944 ZG Arcen
telefoon [077] 473 75 75
fax [077] 473 75 76
e-mail info@limburgs-landschap.nl*

*Samenstelling en tekst Ditte Merle
Tekeningen Wil Kroon*

*Deze kinderbijlage is mogelijk
gemaakt door de Nationale
Postcode Loterij.*

*Extra natuurboekjes zijn voor
scholen en natuurgroepen gratis
te bestellen bij Het Limburgs
Landschap.*